

KÁRPÁTI LAPOK

A turistaság, a honismeret és a természetvédelem terjesztésére
Kiadja a Magyarországi Kárpát Egyesület

Szerkesztő: Nagy Péter, peter.nagi@t-online.hu

Internet: <http://www.karpategyesulet.hu>

Postacím: 1244 Budapest, Pf.: 800.

Duna folyó az egyik közös pont az alábbi két felvételen. A bal oldalin a Kárpát Egyesület Ifjúsága túrán résztvevők Párkányban pózoltak a fotográfusnak. A jobb oldalin a Duna már több száz kilométerrel lejjebb, a Kazán szorosban – megcsonkított hazánktól távol hőmpölyög, ahol egyesületi tagjaink és erdélyi barátaink dolgoztak a Kárpátok Bércein Vándorút, túraútvonalának kijelölésében.

Csoportunk a Duna túlsaján a Burda-hegység tórán (20. old.)

Itt helyezzük el tóránk első, Kárpátok Bércein Vándorút bélyegzőjét (2. old.)

Magyarországi Kárpát Egyesület hírek

2010. október 30-án tartott közgyűlésünkön a következő változtatások születtek:

1. Tisztújítás:

elnök: *Dr. Jeszenszky Géza*

ügyvezető alelnök: *Lehotzky Gyula*

titkár: *Majer Zsuzsanna*

elnökségi tagok: *Orbán Imre, Szócs Ernő*

2. Tagdíj változása: 2011. évtől:

egyéni felnőtt tagdíj: 2500.- Ft

családi tagdíj: 3500.- Ft / család

diák/ nyugdíjas tagdíj: 1000.- Ft

3. Alapszabály módosítása:

A módosítások célja:

- egyszerűbb működés és ügyintézés

- illeszkedés az érvényben lévő jogszabályokhoz.

A módosított Alapszabály az átvezetések után az egyesület honlapján olvasható lesz.

Mindenkit továbbra is szertettel várunk rendezvényeinken, tórainkon!

Majer Zsuzsa, titkár

Almás-hegység – Szemenik-hegység – Csernai-havasok

2010. szeptember 17 – 26.

2010 szeptemberében a Gyergyói Havasok – Hagymás – Csalhó sikeres júliusi bejárása után újból magyarországi és erdélyi részvevőkből álló kis csapat indul a Kárpátok Bércein Vándorút/Carpathian Divide Trail további kijelölésére, ezúttal főként a Bánsági hegyvidéken. Orsován gyülekezünk és néhány km-rel odébb, a dunatölgyesi/dubovai öbölben fekvő Plavisevita/Naszáros vendégszerető kocsmája mellett húzunk először sátrat.

1.nap

Kissé rendhagyó módon, ma nem gyalogosan, hanem bárkával „túrázunk”. A Duna hosszú útja során leginkább széles, lapos völgyben hömpölyög, de a Románia és Szerbia határán lévő Kazán-szorosba érve hirtelen beszűkül. A szoros előtt még egy kilométer széles folyamnak magas, fehér mészkő-sziklák alkotta, 150-200 méter széles szurdokon kell áttérnie magát.

A terület a Kazán-szoros nevet, valószínűleg a meder alján lévő mélyedésekről (üstökről, kazánokról) kapta. A 19. század elején a Vaskapu és a Kazán-szoros sziklazatonyos medrében csak nagy helyismerettel, kalauzok segítségével boldogulhattak az egyébként kis teherbírású hajók.

Széchenyi István gróf – aki 1830-ban Pestről négyezer csónakon maga is lehajózott a Fekete-tengerig –, volt az első szorgalmazója az al-dunai Kazán-szoros – Vaskapu szakasz (kb. 120 kilométer) szabályozásának és megnyitásának a nagyobb hajók előtt. Széchenyi – immár királyi biztosként

– Vásárhelyi Pált bízta meg a folyó vizsgálatával, aki megállapította: a zúgók megszüntetésére nem áll rendelkezésre alkalmas technika. Így Vásárhelyi Pál tervei alapján 1833-37 közt 2 kilométer hosszúságban hajóút épült a Kazán szorosban, s elkészült Orsovától Báziásig a 122 kilométeres, Széchenyiről elnevezett parti út, amely a zuhatagok megkerülését és a hajók vontatását célozta. Így évente öt hónapra biztonságos lett a hajózás. (korábban olykor csak 80-90 napig lehetett korlátozás nélkül közlekedni).

A hajókirándulás alatt két barlangot is meglátogattunk. A kb. 90 méter hosszú Veterani-barlang arról nevezetes, hogy 1692-ben Veterani osztrák tábornok itt tartóztatta fel a túlerőben lévő törököket és a mai napig láthatóak ott a korabeli erődítési munkálatok nyomai.

A dunai hajókázásnál jól megfigyelhető, a közel 2000 éves „Tabula Traiana” – egy 4 m magas és 1,75 m széles kőtábla, ami Trajanus római császár sziklába épített útjának állít emléket.

Decebal dák uralkodó szobrát a hírhedt olajmiliárdos, Iosif Constantin Drăgan ötletére és pénzéből faragták sziklába, amelyet 1994 - 2002 között tizenkét alpinista szobrász készített. 40 méteres magasságával és 25 méteres szélességével ez a legnagyobb kőszobor Európában. Latin nyelvű feliratán Drăgan saját nevét is megörökítette.

Plavisevita-ról alig fél óra a Kazán szoros sziklás pereme, a látvány fantasztikus, alattunk több száz méter mélyen a majd függőleges sziklafalak által övezett Duna hömpölyög.

Itt helyezük el túránk első, Kárpátok Bércein Vándorút bélyegzőjét.

Délután indul a tulajdonképpeni gyalogtúra, át a Bánsági hegyekhez tartozó Almás hegységen. A Bánsági Hegyvidék középhegység, a Kárpátok legdélebbi

hegytömege, a Déli Kárpátoknak a Temes-Cserna árokától nyugatra fekvő folytatása, ennél kb. 1000 méterrel alacsonyabb. Kristályos palákból, gránitból, gneiszből épül fel, de déli szegélyéhez vastag jura mészkőszív kapcsolódik. Az Anina, az Almás, a Szenenik, a Dognácska és a Lokva hegységéből áll.

Plavisevita-ról alig fél óra a Kazán szoros sziklás pereme, a látvány fantasztikus, alattunk több száz méter mélyen a majd függőleges sziklafalak által övezett Duna hömpölyög

Szelíd hegyhátakon, mély völgyeken, szálás bükkerdőkben menetelünk és ahol éppen ránk eseteledik, ott húzzuk fel a sátrat. Tulajdonképpen az ilyen vándorlásnak ez a varázsa. Egyfajta különleges szabadság, „hátán háza, kebelén kenyere” érzése, ami manapság szinte teljesen eltűnt az emberek életéből. Csak éppen a vízre kell odafigyelni, mert egész túránk alatt viszonylag vízszegény gerinceken haladunk, s amikor vizet találunk, nagy kincsként örvendezünk neki. („visszasírtuk” ám a júliusi túra gazdag forrásait, vályuit, a sok-sok „patak-fürdőszobát”)

2. nap

Tovább menetelünk, jelzés nincs, sőt még gerincösvény sincs, rengeteg szedercesrje nehezíti a haladást, este nagy a szél meg esik az eső.

3. nap

Ma végre emberrel is találkozunk, s esti táborhelyünk gyönyörű bükkerdőben van az Almás Hegység legmagasabb csúcsa a Nagy Szvinyica alatt.

4. nap

Reggel kikapaszkodunk a Nagy Szvinyicára (1224 m), sajnos a ködben az orrunkig sem látunk.

Utána a Rudarica „szurdoktúra” következik. A szurdoktúra és a kb. 15 km-es gyaloglás az erdei úton bizony próbára teszi a talpainkat. Ógerlistye hangulata, látnivalói és kiemelkedően vendégszerető emberei azonban elfeledtetik a fáradságot.

A falu érdekessége a Rudarica patakon jelenleg is meglevő 22 vízszintes kerekű vízimalom. A vízimalmok a Kárpát medencében a római uralom idején, i. sz. II-III. században jelentek meg. Ezen a helyen 1772-ben 8 malomról és 1874-ben már 51 malomról tesznek említést.

A malmokat, amelyek 130-140 kg lisztet őrölnek 24 óra alatt, az ősi közösségi rendszer szerint, manapság is felváltva „sorban” használja több család (románul „randas”) és a kis fakunyhók egyúttal a közösség találkozási, szórakozási helyei. Legendák is fűződnek a malmokhoz. Aki egy éjszakát töltött egyedül az üresen járó Indaratnica malomban, az megfiatalodott, mert a malomkövek „leörölték” az éveit. A Rosoanea malomban egy egyedül örlető szép lányt ölt meg egy gonosz öregember, akit aztán egy jó tündér farkassá változtatott.

A malmok völgye után beérünk a faluba. Az emberek nagyon barátságosak, almával, szilvával kínálják a „megfáradt gyalogosokat”. Miután a jól ellátott falusi kisüzletben „feltöltjük a kiürült hátizsákjainkat”, kikapaszkodunk a falu fölötti dombra. Táborhelykeresés közben megint találkozunk az itteni emberek őszinte kedvességével, vendégszeretetével. A hegyi tanyán élő asszony, behív a kertjébe, krumplival, gyümölcssel kínál, vizet ad, tüzet rak s mindezt csak úgy, „isten nevében”, egy csapat „vadidegen vándorért”.

Egyik legkellemesebb táborozásunk után szinte megszeli a reggeli táj és a kődfátylakba burkolózó falu.

5. nap

Az Almás hegység füves gerincén és nagy szilvás meg almáskertek mellett ereszkedünk be az Almási medencébe/Tara Almajului. A bánági hegyvidék hegyközi medencéje már a neolitikumtól lakott vidék. Klímája mérsékelt kontinentális, mediterrán beütéssel, megterem itt a szelídgesztenye és előfordul a szarvasvipera meg a skorpió. Átlagcsapadék 700 mm, évi átlaghőmérséklet 9-11 C fok.

A Rudarica patakon jelenleg is meglévő 22 vízszintes kerekű vízimalom egyike

Ma, rendhagyó módon még két lakott helységet érintünk. Putnát, ahol a falusi üzletben csak sört lehet vásárolni (de a csapatnak tulajdonképpen nem is kell egyéb) és szép erdei úton érkezünk Cseherdős/Sumita-ra.

Ez kb. 130 házból álló település, lakói csehek. A cseh nemzetiség jelenléte a Bánságban több telepítési hullámnak köszönhető. A második hullámmal érkeztek 1828-ban Sumita/Cseherdős lakói is. Az osztrák Határőrség telepítő biztosai nagyon kedvező feltételekkel (10 évi adómentesség, ingyenes vetőmaggabona és minden család kapott 12 hold földet) csalogatták a cseh telepeket. Többségük csak a megérkezésükre jött rá, hogy a termékeny bányászati síkság helyett a lakatlan erdőségekben kapott házhelyet. A kezdetben főleg erdőkitermelésből és szénégetésből élő csehek később a megnyíló szénbányákban dolgoztak és híresek voltak tejjgazdaságaik is. Egy idősebb idevalósi lakos – akivel szóba elegyedünk és akitől néhány friss tojást vásárolunk – sok mindent mesél a faluról. Így tudjuk meg, hogy régebben Cseherdős esőernyő készítőiről volt ismert.

A romániai Bánságban 2002-ben 3595 személy vallotta magát cseh nemzetiségűnek. Ezek hét egymástól távol fekvő, cseh többségű faluban és szóróványt alkotva a környező városokban és falvakban élnek.

Itt Cseherdősön már „más a világ”, többször jár ide turista (főleg csehországi csehek) és az emberek pénzért akarják adni a vizet és a táborhelyet.

6.nap

Meredek kapaszkodóval indulunk a Szemenik hegység felé. Ez a Bánsági Hegyvidék központi leg-

magasabb hegysége. Főként kristályos palákból épül fel. Gyönyörű évszázados bükkerdőkben gyalogolunk, megint egészen embernemjárta helyeken.

7. nap

Felmászunk a Nerganita Mica csúcsra (1221 m) s azután már csak lefele tartunk. Szétszórt tanyaházak, gondozott nagy gyümölcsösök, diótól, szilvától, almától roskadozó fák, áldott egy vidék ez.

8.nap

A Bánsági hegyeket a Déli Kárpátoktól elválasztó Porta Orientalis hágóhoz közeledünk. Ezen át már a római időkben castrum vigyázta utat építettek Erdély és a Duna között.

Itt megválnak néhány csapattárstól, akik hamarabb hazaindulnak. Mi többiek tovább gyalogolunk, most már a Csernai Havasokban. Ez a Déli Kárpátok része, a Godján hegység folytatása. Kristályos és homokköves konglomerátos összletekben képződtek, felszínük kerek hegyhátakra kopott. Nagyon élvezünk a gyaloglást, amíg el nem kezd cseperegni. Gyorsan sától bontunk és jól is tesszük, mert igazi őszi eső kezdődik, ami másnap délig el sem áll.

9.nap

Reggel nagyon esik, de ez nem akadály, néhányan a legkitartóbbak közül felmászunk a Cozia csúcsra és kirakják az utolsó bélyegzőt. Aztán mindenki Poarta vasútállomás fele indul. Újból véget ért kilenc különleges nap. Viszontlátásra jövőben.

**Kedves Zsuzsanna, csíkszéki EKE
Fotók: Kedves Ferenc, csíkszéki EKE**

Egyik legkellemesebb táborozásunk után szinte mesebeli a reggeli táj és a ködfátylakba burkolózó falu

Összefoglaló:

9 nap, 195,3 km, 6905 m szintemelkedés, 22 részvevő

A túra útvonala a Bánsági hegyvidéken, az Almás és a Szemenik hegységben:

Dunatölgyes/Dubova-Plavisevita – hajókirándulás a Kis-Kazán és Nagy-Kazán szorosban – kitérő a Nagy Kazán-szoros fölötti mézőkőszirtre – Golețiu(800m) – Dealu Urzica –Nagy-Szvinyica (1224 m) – Rudărca-szurdok – Ógerlistye/Rudaria/Eftimie Murgu – Dealu Rădăcina – Putna – Capul Dealului – Nergănița Mică – Porta Orientalis

A túra útvonala a Déli Kárpátokban, a Csernai -havasokban:

Porta Orientalis – Vf. Cozia – Poarta

Bibliográfia:

Nagy Balázs: Gerinctúrák a Kárpátokban

Kaján Imre (Magyar Vízügyi Múzeum): A megregulázott Al-Duna

MKE Sí-szakosztály hírei

„Már hó takará el a bérci tetőt” az Alpokban mindenütt, s itthon is „hervad már ligetünk, s díszei hullanak, / tarlott bokrai közt sárga levél zörög.” Bizony, Berzsenyi is figyelmeztet „a közelítő tél”-re.

Ezen a szép őszi vasárnapon hét nem gonosz ember ismét Dobogókőn serénykedett, hogy „a Haza javára s a maga hasznára” [régii rigmus a „békekölcson”-ról] jobb körülmények várják a sízőket.

A fő (nagy) pályán a nagyobb részen már lekaszált fű és a vízelvezető árkok szomszamosan várják a hótakarót. A pálya jobb oldalán kótelenített szerpentin nemcsak a meredektől irtózók számára biztosít kerülő utat, de élvezetes, gyors lesiklásra csábítja a gyakorlottakat is. A pálya tetejéről az erdőben rézsút tartva és az átjátszó állomás alatt elhaladva festékekkel megjelölt fák egy kezdetben meredekebb, később enyhülő és a felvonó aljáig vezető erdei szalom-lehetőség kínálja magát.

A nagy pálya felső, meredek szakaszának kb. a felénél, két szorosan egymás melletti bükknél balra az erdőbe térve elérjük az első, ősi sífelvonó nyiladékat, itt kitisztítottuk az erdőt, s így egy új műlesikló pályát nyertünk, ami bevezet a nagy pálya alsó, enyhébb szakaszába.

Aki még hosszabb úton kíván leereszkedni, az a kívülről megújult „Zsindelyes” síház előtt haladó útról jobbra leágazó kék félkörön elindulva, egy kisebb, enyhe emelkedőt letudva keleti irányú siklás után elágazáshoz érkezik, ott a balra tartó és kellemesen lejtő piros háromszög jelzést követve eljut a Dobogókőt délről megkerülő aszfaltozott erdészeti útra. Annak szélén északnak fordul és kb 600 m siklás után az elágazásnál élesen nyugatra fordul. Terveink szerint a havas hétvégeken, amikor a pálya tele lesz sízőkkel, egyesületünk motoros szánja innen a havas erdészeti aszfaltúton rendszeres fordulókkal sí-jöringezést kínálva kötéllel elvontatja a vállalkozó szellemű sízőket a felvonó aljához.

A sífelvonó pályáján is sokat dolgoztunk ma, hogy annak talaja egyenletes legyen, a használók ne csússzanak ki a nyomvonalból, és hogy magasabb hótakaró esetén se érijenek a vonszolók a hóba.

A sí-nap végén elegendő (kb 20-25 cm) hó esetén lehetőség lesz egészen Pilisszentkeresztig leereszkedni sítalpon. A nagy pályával szemben déli irányba indul egymással párhuzamosan két út. Az aszfaltozott enyhén lejt, majd szintben halad, ha nincs a hó eltakarítva, akkor ezen mintegy 700 métert haladva elágazáshoz érünk. A baloldali út levezet a szennyvíz-tisztítóhoz. Nekünk jobbra kell térni, és a kanyar után az erdőn át, balra tartva elérjük a P és S vonal jelzésű turistautat. Ezen déli, majd délkeleti irányt követve, egyenletes és kényelmes lejtéssel kb. 2 km) elérjük a már említett aszfaltozott erdészeti utat. Ezt kereszteljük és jobbra tartva a P jelzést követjük. Ez kissé meredekebb lejtéssel, de sosem gyorsulva fel veszélyes mértékig, pár kanyarral közel két km lejtős siklással Pilisszentkereszt északi, felső széléhez érünk. Itt vagy lecsatolunk, vagy a széles aszfaltozott út valamelyik szélén a hóban siklással leérünk a község közepéhez, a főúton található buszmegállóhoz. A tavalyi hó elegendő volt ahhoz, hogy majd minden dobogókői sízés közben, vagy a nap végén ezzel az összesen 5-6 km hosszú lesiklással tegyem változatosabbá a napot.

Remélem, hogy az idei idény – a biztató előrejelzéseket beváltva – lehetővé fogja tenni, hogy legalább három hónapon át Dobogókőn és Nagy-Hideghegyen készüljünk fel az Alpok, az Alacsony-Tátra és a Hargita nagy, havas lejtőin száguldani.

Gerinctúra a Kelemen-havasokban

avagy a „románfenyők” elleni küzdelem története

A tavaly szeptemberi Radnai-havasokba szervezett kiránduláson felbuzdulva idén is el akartunk jutni Erdélybe. Célul nem mást, mint a Fogarasi-havasok gerincét választottuk volna. Mert szeptember első hetében leesett a hó, így hiába szerveztük a túrát több mint egy hónapig, készültünk rá lelkiebben és fizikailag egyaránt, kértünk segítséget Barkasz Gábortól, Egri Feritől és Lengyel Hunortól is (segítségük, tanácsaik nagyon hasznosak voltak így is, amit ezúttal is nagyon köszönünk). Ilyen körülmények között nem akartunk nekivágni a Fogarasi-havasoknak, bármennyire is fájt ezért a szívünk. De lefűjni sem szerettük volna a kirándulásunkat, amely remélem, hagyománnyá válik körünkben is, és legalább évente egyszer eljutunk a Kárpátok egy hegy-ségének gerinctúrájára. Így lett végül is négy nappal az indulás előtt Fogarásból Kelemen-havasok. Fogarás megvár minket, ott lesz még jövőre és bízunk benne, hogy még két év múlva is. A Kelemen-havasokban tett kirándulásunk pedig felejthetetlenre sikerült.

Első nap: utazás Besztercére, Maros áttörés, végül Bélborig száguldottunk

Nulladik lépésként sebtében meg kellett szervezni a parkolást vagy Maroshévízen vagy Besztercén. Mivel tavaly már szerveztem egy Szatmár – Máramaros – Beszterce – Naszód – Szilágy megyéket felölelő kirándulást, ahol szerencsére megismerkedhettem Geréd Péter besztercei római katolikus Főesperes-plébános Úrral, így hozzá fordultam most is. Nagyon kedvesen fogadott minket. Megengedte, hogy autónkat Besztercén a plébánia udvarán hagyjuk. Ezúton is szeretnénk neki megköszönni kedvességét, segítőkészségét.

Így indultunk neki hárman az ötnapos túrának: Ádám „Yoke” József, Zsiros „Zsiri” István és Miklós „James” Gábor 2010. szeptember 5-én vasárnap hajnalban Csengersima irányába, hogy Szatmárnémetin és a Szilágyságon keresztül elérjük a Szamos-völgyét, s végül Beszterce városát. Sietnünk kellett, mert Besztercén el kellett érni a vonatot Déda felé. Kicsit aggódtunk odafelé, mert Szatmárnémeti felett már gyülekeztek a felhők, Zsibóra érve már zuhogott is. Az eső elkísért minket egészen Désig, s bár Beszterce felett még mindegyikünk felhők, legalább ott már nem esett.

Besztercén elértük a vonatot, amely Szeretfalván át Dédára közlekedett. Örömmel hallottam Besztercén – és ezt fontosnak tartom megemlíteni - hogy magyar fiatalok vettek jegyet a pénztárnál. Vagyis van még magyar élet Besztercén, és reméljük, marad is ebben az észak-erdélyi városban.

Dédán szálltunk át a Csíkszeredán keresztül Brassó irányába közlekedő gyorsvonatra. Déda után közvetlenül a Maros-áttörés kezdődött. Eddig csak borongós időben utaztam át rajta, most először szikrázó napsütésben is láttam. Gyönyörű volt, sem kép, sem szöveg formájában nem tudom visszaadni. Alig jutott hely a szurdokban a folyó bal partján a vasútnak. Szinte alattunk folyt a víz, míg a másik oldalról meredek, sokszor függőleges sziklafal szegélyezte a vonat útját. A jobb oldali parton már a Kelemen-havasok 900-1000 méter magas csúcsai találhatóak. A napsütés a zöld szinte minden árnyalatára festi a csúcokat borító fenyveseket.

Miután leszálltunk Maroshévízen úgy gondoltuk, hogy a városból kivezető 15-ös út és a Transzkelemen-út elágazásánál majd keresünk egy megfelelő helyet éjszakára. De a vasútállomás mellett egy régebbi Ikarus busz parkolt Bélbor (Bilbor) felirattal.

Gyors tanácskozás után úgy döntöttünk, hogy a Maroshévíztől 25 km-re található falut választjuk, odáig busszal, majd kis gyaloglás után keresünk szálláshelyet a falun kívül. Úgy számoltuk, hogy a busz a 25 km-t legfeljebb 40 perc alatt megteszi, így még világosan marad időnk sátorhelyet keresni. No, ezt eléggé elszámoltuk.

Olvastam már róla, hogyan kell Erdélyben buszt megállítani. Int neki az utas, ha fél akar szállni. Csak hát úgy gondoltuk, ez a buszmegállókra igaz, és nem ad hoc módon bárhol érvényes. Így tehát a 25 km-t több mint 70 perc alatt tettük meg. Ennek egyik oka a már említett sűrűn kialakított potenciális buszmegállók, amely minden második ház előtt felvette az utast. Majd kiérve a városból reméltük, hogy nagyobb sebességre kapcsolunk, így faragunk valamit a már kialakult késésből. Ez talán összejött volna, de nem a mi észveszejtő 20 km/h-s sebességünk mellett. Ennek oka, hogy többször is elfogyott az út alattunk és még macskakő sem volt, csak döngölt földút. Félt volt, hogy ennél a sebességnél feltartjuk az esti csúcsot Bélbor felé.

Végül sötétedésre értünk a faluba. Innen még egy órát gyalogoltunk nyugatra a Kelemen-havasok felé. Sok kaszáló mellett haladtunk el, míg már csak kisebb pontokként világítottak a falu lámpái. Kiválasztottunk egyet a sok kaszáló közül, ahol gyorsan felhúztuk a sátrat és lefeküdtünk aludni. Mozgalmas napon voltunk túl, és szerettünk volna másnapig egy jót pihenni, hogy aztán viszonylag korán indulhassunk. De egyáltalán nem számítottunk arra, amit a következő reggel hozott el nekünk.

Az első napi teljesítményünk: 6 km, szintemelkedés: 150 méter.

Második nap: Reggeli kalandok, első eltévedést követően a gerincen, majd a Jézer-tó mellett

A második napunk sem alakult kevésbé izgalomtól mentesen, mint az első. Sőt. Eredetileg is úgy terveztük, hogy korán kelünk, hiszen jól indítani a reggelt a felszálló párával együtt lehet igazán a hegységben. De nem számítottunk rá, hogy ilyen módon fogunk kiugrani az ágyból, vagyis a hálózsákból.

Még valamivel hat óra előtt lehetett, amikor nem túl messze tőlünk, azaz alig pár méterre, de a sátorponyva túloldalán románul köszöntött ránk valaki. Gondolom, köszöntés lehetett, mert a „bunaziuan”, és még néhány román alap kifejezésen kívül nem sokat beszélünk románul. Így kinéztem a sátorból, és két helyi, bélbóri román paraszt bácsi fogadott és egy szénával jól megrakott kétlovas szekér. Visszabújtam a sátorba és összegeztem a helyzetünket: sikerült a kis falu körüli sok kaszáló közül kiválasztani azt az egyet, ahova megérkezett a tulajdonosa.

Nehezen értjük meg egymást, és ilyen helyzetben amúgy is illik minél gyorsabban összeszedelőzködni. Felkeltünk tehát, pár perc alatt már csak a sátor által lenyomott fű mutatta azt, hogy itt éjszakáztunk. Egy könnyed „la revedere”-t mondtunk egymásnak, illetve ők még kérdeztek valamit. Ekkor visszakérdeztem angolul, amire ők igen meglepődtek. A Kedves Olvasó ilyenkor természetesen azt gondolhatja, hogy mégis mit vártam: az erdélyi-moldvai határon majd tudom használni az angolt? Annyit mindenképpen elértem azonban, hogy kellemes meglegedés töltötte el őket, valamit még mondtak, hogy ... angle..., amiből mi arra következtettünk, hogy büszkék arra, hogy náluk „angle” fiatalok szálltak meg éjszakára. (Más helyzetben mondtam volna – volt is már ebből gond –, hogy magyarok vagyunk, de ez a román bácsi annyira büszkének látszott erre az eseményre, hogy már nem romboltuk le képzetét.)

Nekivágtunk a Kelemen-havasoknak. Kezdetben a faluból kivezető traktor- és szekércsapáson haladtunk a Farkas-patak (Lupul) völgyében. A falut elhagyva pillantottuk meg az első „kék” jelzést. Kb. fél

óra gyaloglás után az ösvény egy erős balkanyar után kiért a Köves-mezőre (Vf. La Mori). Ezek a pillanatok mindig nagyon kedvesek és maradandóak nekem. Ahogyan tavaly a Radnai-havasokban, úgy idén a Kelemen-havasokban is ezekre emlékszem a legjobban. A reggeli köd még alattunk, a nap melegét már érezzük magunkon. A nyeregben tehenek és juhok legelnek és kolompolnak, miközben ezt a kis rétet körül öleli a fenyvesek rengetege. Ilyen Erdély, ebből a szempontból bízom benne, hogy ilyen is marad.

Többször találkoztunk pásztorokkal, akik a nyári és kora őszi időszakot fent töltik végig a hegyen az állatokkal. Egy kedves román bácsival is találkoztunk, ő meg azt hitte rólunk, hogy Prágából érkeztünk. Neki már mondtuk, hogy nem csehek, hanem magyarok vagyunk, kaposváriak. Illetve gyorsan javítottam magam, miszerint egyben Budapestről is érkeztünk, így már többet tudott rólunk. Kedvesen elmagyarázta, hogy ez a megfelelő „drum”, és biztatott minket, hogy csak erre menjünk, ha el akarjuk érni a Kelemen-havasok csúcsát, a Kelemen-Kövest, vagy Kelemen-Pietroszt.

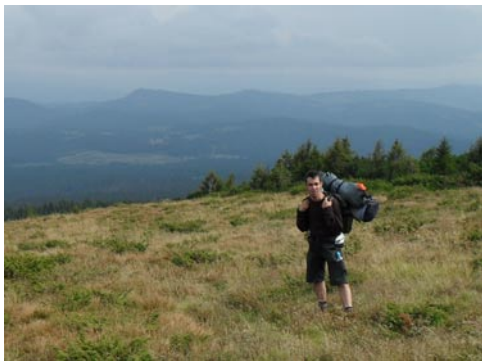
Egy kis esztina mellett emelkedett tovább az út, ahol szerencsére a kutyák meg voltak kötve. Lesz olyan is, amikor nem, ezekkel hangsúlyozottan vigyázni kell, erre az olvasók figyelmét is szeretném felhívni!

Valamikor a délelőtt folyamában bejött mellénk a „piros” jelzés, a Kelemen-havasok elsős számú túraútvonalának jelzése. Erről aztán a következő két napban nem is nagyon tértünk le, csak ha eltévedtünk.

Szinte folyamatosan felfelé haladtunk. Bár nem volt nagyon megerőltető a kaptató, mert elég hosszan és így lankásan emelkedett a turistaút. Körülöttünk az erdélyi fenyők végleg átvették a lombhullató fák helyét. Egy-egy esztina is feltűnt körülöttünk, amik szépen belesimultak a tájba. Egyedül a Bojtorjános-tető (Bátca Stejii, 1455m) melletti réten volt kellemetlen a helyzet, mert nem tudtuk elég távolról megkerülni a kis juhászknuthót. Három nem túl barátságos juhászcutya szegődött a nyomunkba. Ahogyan egyre közeledtek, mi egyre gyorsabban szedtük a lábunkat, ami belőlük vicsszorgást is kiváltott, a helyzet egyre rosszabbra fordult. Szerencsére Yoke jól tudja kezelni ezeket, kért minket lassítsuk lépteinket. Ez megnyugtatólag hatott a kutyusokra is, egy idő után nem igényelték a közös kirándulást velünk.

A magasabb övezetekben már megjelent a málna is, amiből mi is kóstoltunk. Igazán jól eső csemege a túrázóknak ez az erdei gyümölcs.

Végül egy tisztáson, a Vajdáné-forrás (Izv. Voivodesii) mellett pihentünk meg, hogy együnk egy keveset. A mai tervünkől már nem volt sok hátra, térkép szerint hamarosan elérhetjük a Bánffy-tengerszemet vagy másik nevén a Jézer-tavat. Meg is lepődtem, hogy távolabb is juthatunk, mint amit terveztem aznapra. Az idő bár felhős volt, mégsem

borongós, a Nap be tudott törni sugaraival. Egy fél óra pihenő után a Vajdáné-forrásnál vizet vételeztünk, majd folytattuk utunkat. Megtanultuk, hogy akkor is érdemes a kulacsokat megtölteni vízzel, ha azok még félig tele vannak. Mivel nem volt velünk idén olyan, aki ismerte volna a terepet, nem tudtuk, mikor lesz a következő forrás.

Ahol álltunk, a forrásnál, több turistaút is keresztezte egymást. Térkép szerint nem lehet baj, alig kettő kilométer erősebb kaptató után felérkezhetünk a Vajdáné-nyeregbe (Ș. Voivodeasa, 1820m). De nem így alakult. Ugyanis a sok út közül a miénknek elveszett a „piros” jelzése. Nem találtuk. A gerinccel párhuzamosan futó jelzések szépen láthatóak voltak, de gerincre felvezető piros színű nem. Nekünk pedig az kellett volna. Ha felnéztünk, akkor csak törpefenyőket láttunk, és csak egy helyen vettünk észre egy kis ösvényt, ahol ritkább a törpefenyves, és talán át tudunk kelni rajta. A korábbi tátrai túráim során sem szerettem a törpefenyőket, mert megáll bennük a levegő, de hogy a következő napokban még milyen tapasztalataink lesznek ezekkel a fákkal, ekkor még nem is sejtettük.

Elindultunk felfelé. Elég nehéz út hiányában a 15-20 kg-os hátizsákokkal kaptatni meredek hegyoldalban. Nem látja az ember, hogy hova lép pontosan, és nem látja az út végét sem. Jelzés nincsen erre (út hiányában), és abban sem lehettünk biztosak, hogy a még átjárható törpefenyő nem zárja-e el teljesen az utunkat a következő fordulóban. Közben megálltunk pihenni is. Ekkor visszafordulva elénk tárult a Maros-áttörés képe 1800 méter magasságból, és a Marostól délre található Görgényi-havasok csúcsai is. Igaz a felhők itt-ott már eltakarták a legmagasabb csúcsokat, de azért a hegység nagy része még ott pompázott előttünk. A Görgényi-havasok akármilyen szép is, azért csak eszembe jutott két falu neve, amit a hegység rejt magában: Görgényhodák (Hodac) és Libánfalva (Ibănești). Ebből a két faluból szállították az akkor még többségében magyarok lakta Marosvásárhelyre a leitatott és feltüzelt románokat, akik vasvillákkal, botokkal estek neki Vásárhely főterén, a Széchenyi téren/Rózsák terén a jogaikért békésen és védtelenül tüntető magyaroknak. Ez volt Marosvásárhely Fekete Márciusa.

Ahogy emelkedtünk felfelé egyre kevesebb törpefenyő állta utunkat. Ugyanakkor Yoke GPS-e szerint már több mint 1900 méterrel vagyunk magasabban a tengerszintnél, vagyis feljebb másztunk,

mint amilyen magasságban a Vajdáné-nyereg található. Már nagyon vártuk, hogy a következő kiszögellés valóban a Kelemen-havasok főgerince legyen, hiszen ezért jöttünk. És akkor egyszerre csak kezdetét veszi mindaz, ami miatt a turista elfelejti a fáradalmakat, a nehézséget, a törpefenyőt. Lassan újabb, még magasabb hegyek tűntek fel előttünk, de ezek távolabb

húzódtak, túl a gerincen. Ahova érkeztünk, onnan már látni lehetett a 2000 méter feletti csúcsokat, és ott távol valahol a Kelemen-Kövest (Pietrosul) is, a maga 2100 méter magas tömbjével.

Ezt a felejthetetlen látványt egy már régen kihunyt vulkán krátere biztosítja a túrázóknak. Hogy jobban tudjam szemléltetni Erdély legnagyobb vulkanikus eredetű hegységének a felépítését, képzeljenek el, kérem egy patkót, aminek a jobb oldali szárán mi álltunk, és ahogyan ez a patkó kanyarodik úgy illeszkedett a Kelemen-havasok főgerince ehhez a kanyarhoz. A „patkó” alsó része maga a nyereg, a bal oldali szára, pedig a Rekettyés-csúcs (Vf. Rătitis, 2021m) és folytatásaként a Magyar-Negoj (Vf. Negoiul Unguresc, 2081m) valamint a Köves-csúcs. Érdekessége még a hegységnek a patkó által közrefogott „hegymaradvány”, a Román-Negoj (Negoiu Românesc). Erről a hegyről mindenki megemlékezik, ha a Kelemen-havasokról ír, én sem teszek másként. A Román-Negojt, amelynek gyomrában ként találtak, lebontották külszíni fejtéssel. Ma már csak torzó. Egy újabb mementó a diktátorok örökségének, hogy nagyzási mániájuk évszázados sebet ejt az embereken, a társadalmon, a természetben. Azonban még a Román-Negoj is tudott szép lenni. Ahogyan a vöröses felületén megcsillant a nap, és ahogyan ebbe a patkó alakú vonulatba beleilleszkedett, az valami miatt tetszett nekünk. Sőt, ha kicsit elvonatkoztatunk a hegytől, akkor szerintem ez az egyetlen olyan pontja Erdélynek, ahol a „Román”-on és nem a „Magyar”-on ejtett sebet a mindenkori román kormányzat.

Miután kicsit pihentünk, elkezdtük az ereszkedést 2000 méterről le 1700 méterre az éjszakai szálláshelyre. A Bánffy-tó mellett kívántuk felütni sátrunkat éjszakára. Odáig még hat-hét kilométert kellett gyalogolnunk. Ez azonban már könnyedén ment, annak ellenére, hogy törpefenyők vetek minket körül. Az utat tőrhetően kitisztították, így alig másfél óra után leértünk Bánffy-tóhoz. A kis tengerszem mellett található egy forrás is, valamint sátorozásra alkalmas helyet alakítottak ki. Kellemes meglepetés volt számomra, hogy a táborhelyen, melynek kialakítása az Európai Unió finanszírozásával valósult meg és a Kelemen-havasok Nemzeti Park gondozása alatt áll, magyar, román és angol nyelven is feltüntették az

összes információt. Egy kellemes tábori vacsora után nyugovóra tértünk, mert következett a legnehezebb nap térkép szerint.

Második napi teljesítményünk: kb. 21 km, szintemelkedés: kb. 950 méter.

Harmadik nap: Reketyés-csúcs, Román-Negoj, Magyar-Negoj, Kelemen-Köves, a második nagy eltévedésünk, végül parázson sült vacsora 1800 méteren

Meglehetősen csípős reggelre, felszálló ködre és esőre ébredtünk. Nem tudtunk így időben indulni, ez azért rossz, mert a későbbi indulás felboríthatja az aznapi ütemtervet.

Tíz óra körül tudtuk csak lebontani a sátrat, és nekivágni az igazi Kelemen-havas gerincnek. Ehhez vissza kellett kapaszkodni a katlanból fel a Reketyés-csúcs közelébe. Elég soknak tűnt az a 300 méteres szintkülönbség így elsőre. Azonban haladtunk felfelé töretlen élvezve a friss levegőt és az előbukkanó Nap sugarait. A Reketyés-csúcson található egy meteorológiai állomás is, ahol szükség esetén lehet pihenni, vizet vételezni. Mi azonban a reggeli csúszásunk miatt ez kihagytuk, és pihenésre a sokkal szebb látványt nyújtó gerincet választottuk. Innen megint láthatóvá vált a Görgényi-havasok vonulata ráadásul úgy, hogy a Maros völgye teljes egészében felhőbe burkolózott.

Már a gerincen baktattunk, amikor eltévedtünk. Először azon a napon, de nem utoljára. A Kis-Köves csúcs (Vf. Piericel, 1993m) felé tartottunk követve a piros jelzést. Utunk levágta a Transzkelemen-út kanyarulatait, és a csúcs felé tartott, amikor egyszer csak elfogyott az út. Érdekes volt tapasztalni, hogy egy viszonylag szépen kiépített és jelzéssel ellá-

tott ösvény, hogyan szűnik meg. Kicsit vissza kellett mennünk, majd egy csapás féleségen leereszkednünk a kénbányához. Aki tehát a Kelemen-havasokba szeretne kirándulni, jó szívvel ajánljuk, hogy a Kis-Köves előtti útszakaszon a jelzéseket figyelmesebben kövesse, mert úgy járhat, ahogyan mi is.

Visszaértünk a Transzkelemen-útra, amely a Román-Negojból kinyert és feldolgozott meddőhányón vezetett keresztül. A kénbányát valamint a meddőhányót mindenfelé zöld szoknyába öltözött hegyek veszik körül, de ahol állunk, ott csak vöröses salakanyag serceg a talpunk alatt. A meddőhányótól észak-keletre húzódik a Román-Negoj körkörös lebontott hegytömbje.

A meddőhányó után elérjük aznapi utunk legalacsonyabb pontját, a Negoj-nyerget (Ş. Negoiu, 1705m), hogy aztán egy fásasztó, igen kemény kaptató vegye kezdetét. Fel kellett kapaszkodni a Kelemen-havasok igazi, magashegyvidéki jelleget öltő gerincére, amelynek két legfontosabb csúcsa a Magyar-Negoj és a Kelemen-Köves.

Először az egyre erőteljesebben összeszűkülő törpefenyő rengeteget kellett leküzdeni. Nehéz volt a piros jelet követni, mert sok kisebb ösvény is kereszteli a „főutat”, többször is visszafordultunk, kerestük a jelzést. Sokszor kellett a karjainkkal szétfeszíteni a törpefenyőket. Ha jól emlékszem, Yoke barátunk ettől az emelkedőtől - még a Román-Negoj „élménye” alatt - kezdte hívni a törpefenyőt „románfenyőnek”. S ezt mi is átvettük Zsirivel.

Sokat bajlódunk a románfenyőkkel, mikor egy órai küzdelem után legyőzte őket kis három fős magyar seregünk. De jött az újabb megpróbáltatás.

Erősen csúszós és nagyon meredek emelkedőn kellett felhúznunk magunkat négykézláb a Magyar-Negojig. Ekkora táskákkal nehéz volt előrejutni. Szerencsére biztonságban feljutottunk. A gerincen haladtunk tovább, amelyet keletről, Moldva felől a Második Világháború alatt ásott lövészárkok szegélyeztek. Ezekben a lövészárkokban megmarad a hó egész évben, így érdekességképpen mi is kihasználtuk a szeptemberi hógolyózás örömeit.

Egy kellemes, gerincen elfogyasztott ebédet követően folytattuk utunkat, most már fel a Kelemen-havasok csúcsára. A 2100 méter magas Kelemen-Köves nem a legmagasabb a Keleti-Kárpátokban, ebben a szomszéd hegység, a Radnai-havasok több csúccsal is lekörözi a Kelemt. Érdekessége, hogy ennek a csúcsnak a neve 1940-1944 között Teleki csúcs volt. Bár erről nem olvastam, de feltételezem, hogy Gróf Teleki Pál miniszterelnökről kapta 1940-ben a II. Bécsi Döntést követően a nevét a hegycsúcs (hasonlóképpen a Radnai-Köves Horthy-csúcs volt az államfői posztot betöltő kormányzó után).

A Kelemen-Köves rászolgál nevére, tényleg egy kopár kő és kavics csúcsról van szó. Ugyanakkor innen csodálatos kilátás nyílik körbe a hegység középső

része felé, valamint észak felé a Borgói-hegység és a Radnai-havasok felé. Nyugaton a Kis-Beszterce látható. Délen valószínűleg a Maros völgye is szemünk elé kerülhet, azonban a reggeli köd mellénk érkezett, így csak néhány képfoszlányt tudtunk kivenni a gyorsan gomolygó felhőkben. Hogy milyen csodálatos is a Kövesről a panoráma, azt Yoke képei is bizonyítják.

Miután köszöntöttük egymást egy korty jófajta hazai csúcspálinkával, elindultunk lefelé. 2000 méteres magasságon maradtunk még egy ideig. A Kelemen-havasok egyik legszebb részén barangoltuk ekkor, mert igazi, gerinctúrához méltó csipkézett, sziklás taréjon kellett előrejutni. Majd újra jött a románfenyők sokasága, és egy újabb nagy küzdelem. Amíg csak a gerincen kellett haladni addig tudtuk legalább az irányt, a problémák akkor kezdődtek, amikor a gerincet elhagytuk, és lejjebb ereszkedtünk 1800 méterre.

Miután áttörtük a rengeteget, leértünk egy széles ösvényre, ahol rögtön egy kereszteződéssel találtuk szembe magunkat. Ez komolyabb találkozási pont lehet, mert egy díszes síremléket építettek az út mellé. A gerinccel párhuzamosan haladt a kék jelzésű ösvény, amit merőlegesen metszett az az útféleség, ahol lejtöttünk. Innen rendkívül meredeken vezetett az út lefelé a völgybe. Mivel nem találtuk a piros jelzést, úgy döntöttünk, hogy leereszkedünk – nagy táskával. No, ez komoly hiba volt. Ugyanis 200 méteres szintereszkedés után megláttuk alulról a feltételezhető gerinc mellett vezető utat, ami nekünk kellett – volna. Így vissza kellett mászni – nagy táskával. 200 méter fel, másfél óra kiesés, de meg kellett tennünk. Végül hosszú keresgélés után megtaláltuk a piros jelzést, amelytől kb. 1-1,5 km-rel térhettünk el. Döntöttünk, hogy továbbmegyünk, mert a Nap még elég magasan fent volt az égen. Több mint egy órát haladtunk, míg végül találtunk egy kitűnő táborhelyet. Képzeljék el, amint 100 méterrel a tényleges gerinc alatt egy kis forrás közvetlen szomszédságában kiszélesedik pontosan egy sátorhelynyire az ösvény. Belátni az egész alattunk húzódó északi völgyet, és nyugatra a Kis-Beszterce (Vf. Bistricioru, 1990m) közel 2000 méteres csúcsát. Előttünk a távolban sejtelmesen még felcsillan a Radnai-havasok egyik jelképe az Ünő-kő is, legalábbis mi úgy hisszük, azt láttuk.

A sátor mellett kis tűzrakó helyet alakítottak ki, ahol mi is próbálkoztunk egy kis tüzet csíholni – több-kevesebb sikerrel. A körülöttünk lévő gallyak vizesek voltak, törpefenyőket nem vágunk ki (még akkor sem, ha ez valamilyen elégtétel lehetett volna velük szemben). Végül több mint két óras fáradozásunkat siker koronázta. Egy baj volt. Addigra úgy elfáradtunk, hogy már csak alig negyedóraig élveztük az erdélyi éjszakában a tábortüzet. De ez is egy örök emléke lesz ennek a kirándulásnak. Csak egy valami aggasztott minket: sötétedésre megérkeztek a felhők nyugatról, s ez soha nem jósol jó t a következő napra.

Harmadik napi teljesítményünk: kb. 17 km, szintemelkedés: kb. 400 méter.

Negyedik nap: mindenfelé köd, jelzéskeresések, 2 kilométer 2 óra alatt románfenyőkben, de mégis elérjük a Kis-Besztercét

A harmadik nap reggele sajnos még kevesebb jót ígért. Hiába keltünk korán, csak tejfehér ködbe burkolózott tájat láttunk magunk körül. És az eső is esett. Vártunk. Lejátszottunk egy parti snapszert, beszélgettünk, eszegettünk, de csak fél tizenegyre állt el az eső. Mivel a Nap nem bújtt elő, így nem várhattuk, hogy sátrunk megszáradjon. Gyorsan kihasználtuk ezt a kis esőszünetet, és elindultunk.

Utólag örülök, hogy nem mentünk az tovább előző napon, mert nem találtunk volna teljes sötétedésig megfelelő szállást. Haladtunk előre töretlenül. Nem volt megerőltető, mert végig szinte azonos magasság-

ban vezetett utunk, és csak a Kis-Tíha-nyeregénél (Ş. Tihului, 1530m) kellett egy jelentős háromszáz méteres szintcsökkenést megtenni. Közben a románfenyő övezetből visszaértünk a magas szárú fenyvesi övezetbe, és megjelentek az első macsó nyomok különböző formákban. Hol mancs nyomokba ütköztünk, hol „egyéb” jelek hívták fel a figyelmet a jelenlétükre.

A nyeregtől újra vissza kellett kapaszkodni 1800 méter fölé. Ezzel nincsen baj, csak azzal, ha mindezt felhőben kell megtenni. Nagyon szeretnénk volna látni a Kelemen-havasok nyugati részét is, különösen a Kis-Beszterce és a Kis-Beszterce sarka érdekelt (hiszen oda tartottunk). Ekkor még nem tudtuk, hogy az előttünk álló, mintegy négy-öt kilométer, minden idők legkevesebb útszakasza lesz számunkra.

Kiértünk a Papláb-tető (Vf. Piciorul Popii, 1837m) alatti tisztásra, ahol elfogyott a jel. Nem volt mire ráfesteni, és a ködben nem láttuk, hogy merre forduljunk, merre haladjunk tovább a négy égtáj szerinti. Lepakoltuk a csomagjainkat, s kezdetét vette az út folytatásának keresése. Mintegy háromnegyed óra után Yoke megtalálta a megfelelő irányt. Elég fura érzés mind a mai napig, ha rá gondolok. Olyan, mint ha 1800-ban visszafordulnánk és újra kelet felé tartanánk, csak a hely másik oldalán.

És innentől indult az a rész, amit soha nem fogunk elfelejteni. Ennyit valószínűleg nem szídták mostanában a románfenyőt, mint mi akkor. Gondolja el Kedves Olvasó, milyen körülmények kellene ahhoz, hogy alapvetően életvidám, jó teherbírású fiatal emberek három kilométert több mint kettő, jól olvasták, több mint két óra alatt tegyenek meg.

Igazi bozótharc volt. Összeérő ágai a törpefenyőnek nem engedtek minket előre, csak lebukva, vagy az ágakat szétfeszítve tudtunk botorkálni. A nedves idő miatt a kis fenyők gyökerei csúszosak voltak, ezért nagyon kellett vigyázni, nehogy bokaficamot kapjunk egy rossz lépéstől. A jel néha eltűnt, csak több egymást keresztező csapás maradt, ezekből igyekeztünk kiválasztani a megfelelőt.

Amikor már azt hittük soha nem lesz ennek vége (szerencsére olvastam kirándulásunk előtt egy-két útvonal ismertetőt a Kelemen-havasok e kritikus pontjáról, így tudtam, hogy már másnak is sikerült), akkor kijutottunk egy hosszú tisztásra a gerincen a

Sztrunior-tető alatt (Struniorul, 1885m). Nem mertünk örülni, mert nem tudtuk, milyen és mekkora áthatatlan dzsumbuj lesz még utunk során. Volt már tapasztaltunk abban, hogy ahol tisztás van, ott jelzés nincsen.

Eddigi eredményeink a jelek keresésében: előző nap Zsirí, a román fenyők előtt Yoke, vagyis már csak én nem találtam jelet ilyen kritikus helyzetben. S hogy ezt a terhet is testvériesen eloszthassuk, így megadatot, hogy több mint 10 perc gyaloglás után, megtaláltam utunk folytatásának zálogát. Egy kis kövön piroslott, amit csak három-négy méterről lehet észrevenni abban a ködben.

Elindultunk felfelé a Kis-Besztercére. Milyen csodálatos is lehet, ha tiszta az idő! Sehol egy románfenyő, csak a gyönyörű táj – ha nem lenne köd. Lassan haladtunk, egyre inkább éreztük az izmainkban az elmúlt napok és kiemelten a románfenyők okozta fáradtságot. Végül felértünk a Kis-Beszterce Sarkára. Ilyen magasságban újra megjelent a tavalyi hó, ráadásul egészen nagy összefüggő felületekben. Ez a pont 1950 méter magasan fekszik, majd szinte pontosan észak felé folytatja útját a főgerinc a Borgó-hegység felé. Mi nyugatra fordultunk a Kis-Beszterce felé, amely még negyven méter emelkedést igényelt, így jutottunk fel aznap 1990 méterre. Ekkor már öt óra is elmúlt, és mivel továbbra sem láttunk semmit, így gyorsan folytattuk utunkat lefelé.

Nem volt egyszerű megtalálni a kék háromszöget, amely Kolibica (Colibița) irányába visz le minket a Kelemen-havasokból a Zurzug-csúcs (Vf. Zurzugău, 1913m) mellett. Újabb kisebb eltérévést követően, Zsirí vett észre egy nagyobb jelet az egyik sziklán, igaz az elsősorban a felfelé igyekvőket segítette, nem azokat, akik lefelé tartanak. De nem ez volt a legnagyobb baj. Hanem az, hogy viszonylag tapasztalatlanabbak lévén nem számoltunk a térdek terhelésével. Nem lett volna szabad a harmadik napon ilyen nehéz viszontagságos előrejutást vállalni. Azóta tudjuk, és a következő szervezéseknél ezt figyelembe veszem, hogy a harmadik napon kevesebbet kell vállalni, mint az első kettőn.

Egy nagyon meredek hegyoldalban ereszkedtünk lefelé, hogy hány százalékos volt, azt pontosan nem tudom, de közel lehetett a függőlegeshez, ezt tapasztal-

altunk. Kis félelemmel haladtunk előre, mert nem tudtuk, nem láttuk, hova is tartunk. S mint ilyenkor a filmekben lenni szokott, a napsugarak mégis csak áttörték a fellegeket, és bevilágították azt a völgyet, amely az úticélunk volt. Valószínűleg látták fent az Égben, hogy aznap sokat küzdöttünk, és egy kis segítséget kaptunk, hogy az utolsó métereket már

napfényben és szárazon teheszük meg. Egy kis erdei faház mellett vezetett utunk tovább. Ezen haladtunk még egy pár kilométert, de egyre nehezebben ment. Már vártuk, hogy találjunk egy viszonylag egyenesebb kis mezőfélést, ahol le tudunk táborozni. Végül találtunk, felállítottuk a sátrat, majd átvizsgáltuk mennyi ruhánk maradt szárazon. Ugyanis mint utólag kiderült, sok mindenünk átvizesedett a két óras küzdelem során, amelyet a románfenyőkkel folytattunk. Még a térképem is teljesen szétesett, már csak az utolsó napra tervezett része maradt meg, mert azt eddig nem használtuk. Lefekvés előtt az esti szürkületben, mikor a pára kicsapódik, már láthatóvá vált másnap utunk célja, a Kolibicai-víztározó (Lacul Colibița) is.

Negyedik napi teljesítményünk: kb. 11 km, szintemelkedés: kb. 750 méter.

Ötödik nap: Kolibicai-víztározó, charterszekér, charterfurgon Borgóbesztercére, ér- kezés későn este Budapestre

Utolsó napunk is nagyon kalandosra sikeredett. Igazából mindennapra jellemző volt, hogy tartalma-

zott valami csavart, valami teljesen váratlan esemény. Reggel korán keltünk, és rövid idő alatt elkészültünk. El akartuk jutni Borgóbesztercére (Bistrița Bârgăului), ahonnan vonat közlekedik Besztercére, ahol az autót hagytuk. Ehhez sietnünk kellett, mert legalább huszonöt kilométer választott még el bennünket a településtől.

Ahogy haladtunk lefelé, egyre melegebb lett az idő, egyre több lombhullató fa mellett haladtunk el. Majd elértük a Beszterce folyó felső folyását. Most már tudtuk, ezen a napon nem fogunk eltévedni, mert elég csak a folyót követni a Kolibicai-víztározóig. De hogy milyen kalandok jutottak mégis erre a napra, az egy órával később derült ki.

Már feltűntek az első házak, mikor egyszerre csak egy szekér ért mellénk, és a román kocsis megkérdezte, hova is tartunk. Mondtuk neki, hogy úti célunk

Borgóbeszterce, mire felajánlotta, hogy elvisz minket a lovaskocsiján, mert ő is oda tart. Örültünk neki nagyon, mert most már csak hosszú aszfaltgyaloglás lett volna Borgóbesztercéig még vagy tizenvalahány kilométeren keresztül. Így haladtunk egy órát kényelmesen a tájat is csodálva, mert gyönyörű a hegyekkel körülölelt Kolibicai-víztározó. Be is értünk volna a „charterszekérrel”, hanem egyszer csak defektet kapott a hintonk. A sofőr nagyon kedves és készséges volt. Megkért minket (valószínűleg ezt mondta), hogy maradjunk a szekéren, ő majd megoldja a helyzet. Kb. egy órát vártunk Kolibicán, sofőrünk többször feltűnt, majd eltűnt, mikor egyszer csak megállt egy kis zárt platójú furgon. A vezetője kiszállt, majd kérdezte, mi történt. Megmutattuk neki a hibás kereket,

és azt a speciális szót tettük még hozzá, hogy – idézem – „defekt”. Ebből a furgon sofőrje már mindent értett. Majd megkérdezte, hogy merre tartunk, és mikor megtudta, hogy Borgóbesztercére a vonathoz akarunk eljutni, ő is felajánlotta, hogy elvisz minket.

Meg akartuk keresni a „charterszekér” sofőrjét, hogy megköszönjük neki az eddigi fuvart, de sehol sem találtuk. A „charterfurgon” sofőrje viszont már menni akart, így át kellett szállnunk. Ha megköszönni nem is tudtuk a szekeresnek a kedvességét, jó szívvel gondolunk rá azóta is.

Beszálltunk a csomagtérbe, ahol egy rakás felaprított fa és néhány benzines kanna volt az utitársunk. Gyorsan beértünk Borgóbesztercére a furgonnal. Nagyon megköszöntük a sofőrnek a fuvart, majd vártuk a vonatot.

A borgóbesztercei állomáson volt még másfél óránk. Ebédeltünk, mindent megettünk, ami csak maradt az útról. Végül élményekkel gazdagon felszálltunk az érkező motorvonatra. Mire beértünk Besztercére már javában esett az eső. Pedig nagyon terveztem, hogy a tavalyelőtt leégett evangélikus templomtornyot megnézem. Tavaly még csak az állványzat vette körül a templomot, és ahogyan láttam, idén már helyére került Erdély legmagasabb templomtornyának a teteje is.

Sajnos az idő nem engedte, hogy alaposabban megmutassam a többieknek ezt a hamisítatlan északi-szász várost. Autóba ültünk és elindultunk hazafelé. A már ismerős úton Dégis, majd utána közvetlenül Szatmárnémeti felé vettük utunkat, s aztán valamikor a késő esti órákban értünk be Budapestre.

Hogy kinek mit jelentett, mit adott az ideai gerinctúránk, azt mindegyikünk másképpen gondolja. De egy valami bizonyos: a sokszor viszontagságos helyzet ellenére sem bántuk meg, hogy eljutottunk a Kelemen-havasokba. Erdély egy újabb, gyönyörű szegletével ismerkedtünk meg, ahova a jövőben vissza szeretnénk térni, s még több embernek, barátunknak, ismerősünknek megmutatni ezt a csodálatos világot – akár a törpefenyőkkel együtt.

Miklós Gábor

Lektorálta: Ádám József

Fotók: Ádám József és Miklós Gábor

Erdély keleti határán: Mit kínál az Egyes-kő és a Nagy-Hagymás

Péter László londoni magyar történész emlékének

Nagy színészünk, Sinkovics Imre osztály- és cserkésztagja volt az óbudai Árpád Gimnáziumban Péter László történész-levéltáros. Az 56-os forradalom idején ő kezdte vizsgálni a kommunista Belügyminisztérium szigorúan titkos iratait. Ezért november 4-e után kötél járt, ez elől menekült Angliába. Oxfordban a neves Közép-Európa szakértő C.A. Macartney tanítványaként doktorált, majd a londoni egyetemen lett Közép-Európa történetének tanára. A diákok körében nemcsak izgalmas előadásai nyomán volt népszerű, de az általa szervezett skóciai hegy- és sziklamászó túrák révén is. Az 1960-as évek végétől engedélyezték itthoni levéltári kutatásait, de a prágai tavasz elfojtása után kitiltották szülőhazájából, mert nem tett lakatot a szájára. Én 1964-es első londoni utamon kerestem föl, azóta voltunk szoros barátságban egészen 2008-ban bekövetkezett haláláig. A hevenyes évektől Erdélyben találkoztunk rendszeresen, egyik közös túránkon a Gyilkos-tótól keltünk át a Nagy-Hagymást érintve Gyimesbe három nap alatt.

Az erdélyieknek nem kell bemutatni a Hagymás-hegység különleges értékeit, de Magyarországon kevesen ismerik a Keleti-Kárpátok egyik legmagasabb és lélegzetelállító kilátást nyújtó csúcsát, a majd 1800 méter magas Nagy-Hagymást, vagy a szomszédos Egyes-kő szikla-tornyát. Noha a tábor programjában nem szerepelt, az MKE sí-szakosztályának az Erdélyi Kárpát Egyesület gyergyói vándortáborán részt vevő néhány tagja - javaslatomra - elhatározta, hogy fölkeresi ezt a csodás vidéket. Július 29-én Balánbányáról, a felhagyott rézbányászat maradványaitól elcsúfított, gyönyörű fekvésű városkából indultunk neki a „csúcstámadás”-nak, a Kovács-patak mentén, hűvös és felhős időben. A hírhedten meredek útvonal négy kilométer alatt majd 650 métert emelkedik, úgy éreztük, mintha egy nagy erdei lépcsőházban lépegetnénk fölfelé. Szócs Ernő, Doricsák Györgyi és Méhes Laci annyira jó erőben volt, hogy egy óránál is

hamarabb tették meg az útikalauzban jó másfél órára taksált utat. Mire egy megáradt hegyi patakon átkelve Kalmár Béla, felesége, Sarolta és Zsófia leánya, velem együtt fölért az utolsó kaptatóra, társaink már a megmászhatatlannak tűnő szírt tetejéről integettek le. Jutalmul a nap is kezdte áttörni a felhőket, amint az élénkzöld gyeppel borított réten megtettük az utolsó métereket. Milyen remek sípálya lehetne ez, mondogattuk egymásnak. És utólag olvasom Xantus László és Juliánna kalauzában, valaha működött is itt egy kis sífelvonó. Az mára nyom nélkül eltűnt, azaz a szertesét heverő rozsdás fémszerkezeteknek lehet közük hozzá. Az egykor az EKE által épített menedékház, amiben 35 évvel ezelőtt a Gyilkos-tó felől jövet Péter Lacival megszálltam, még nem tűnt el, de beszakadt tetejével, leszakadt padlásával és a ház körüli géproncsokkal valóságos szegény, inkább tűnne el. Úgy értesültem, hogy a gyergyói EKE kész

Egyeskői panoráma

lenne a házat helyreállítani, noha a tulajdonjogát nem sikerült visszaszerezniük. A terület mai tulajdonosa, Csíkszentdomokos község, egy új épületet ígér, de azt várja, hogy azt az angyalok majd fölszállítják. Barátaink közben leereszkedtek a szirt hátoldalán, ahonnan némi sziklamászói gyakorlatlal föl lehet kapaszkodni a fantasztikus kilátást nyújtó tetőre. Az izzadságtól csuromvízes ruhadarabjainkat lecserélve és a hideg szél miatt fölöltözve egy kis magaslaton könnyítettünk hátizsákjaink tartalmán, és nézegettük a felhőkől ki-ki bukkanó Nagy-Hagymást, az ellenkező irányban pedig az Öcsém csipkés gerincét.

Az Egyeskői ház előtt

Mire a Karmatura-nyeregbe történt leereszkedés után nekivágtunk a Nagy-Hagymásnak, napfényben fürdött az egész nagy mező, egy tágas katlan, ami – közepén a Lázár-patakkal – egészen a mélyen a völgyben fekvő, gyimesi csángók által alapított kis településig, Háromkútig terjed. Most tehének és lovak legelésztek rajta, de képzeletünkben fél évet előreszaladva magunkat láttuk, töretlen porhóban sílécseinken lefelé száguldván. Nem hiszem, hogy Erdélyben lenne ennél alkalmasabb terep egy hatalmas lesiklásra, 1750 méterről a 950 méteres magasságban fekvő Háromkút faluig.

Utánanézttem és megtudtam, hogy Háromkutat a múlt század elején Gyimesből fölköltözött csángó családok alapították. A település jobbpartján néhány román lakik, ezért 1968-ban a falut Neamt megyéhez, a tőle egy magas hegylánccal elválasztott Damuc községhez csatolták. Az idei augusztusi nagy árvízig a 18 km-re fekvő Gyilkostótól a páratlanul szép Kis-Békás patak völgyében ide vezető földút volt a fő kapcsolat a külvilággal. A háromkútiak anyatelepülése, Gy-

mesközéplek, lóháton vagy gyalog innen bizony 35 km. Legkönnyebb lenne az alig 10 km távolságra lévő Balánbányához vezető, igen rossz állapotú utat építeni ki. Először persze az Olt felső folyása mellett haladó 125A jelzésű földutat kellene rendesen megépíteni Gyergyószentmiklós (a 4-es kilométer) és Balánbánya között. Ha bármelyik közlekedési kapcsolat megvalósulna, úgy páratlan turista-régió alakulhatna ki a Hagymás-hegységet közrefogó két párhuzamos völgyben, Gyergyó és Csík határán, Erdély keleti határszélén, és Háromkút lenne a hegyi túrák és a téli sportélet központja. Félő azonban, hogy a közelmúltban létrehozott Békás-Hagymás Nemzeti Park egyetlen tényleges funkciója a turisták távtartása lesz. Ugyanis ellentétben Amerikával és Nyugat-Európával, miféleképpen a természetvédelem nem közelebb akarja hozni az emberhez a természetet, hanem távol akarja tartani az embereket a legszebb tájaktól. Rendben, én sem szeretném, ha ellepné a tömeg a Nagy-Hagymást, de legyen arrafelé kiépített út, menedékház, jelzett turistautak, ellenőrzött kerektek között folyjék a fakitermelés, és maradjon fenn az állattartás. Ahogy mindez az Alpokban természé-

Egyeskőre vezető úton

tes, és jól megfér nemcsak a kirándulókkal, de még a sífelvonókkal is.

Miután megcsodáltuk a Nagy-Hagymás nyugati sziklafaláról eléünk táruló panorámát, a Bárány-nyergen átkelve hiába kerestünk utat, csapást, amin a hegy csúcsára jutottunk volna. Rájöttünk, hogy a gerincen kellett volna tovább kapaszkodnunk, de visszamenni már nem volt kedvünk és időnk. Azzal vigasztaltuk magunkat, hogy 1700 méteren is ugyanazt láttuk,

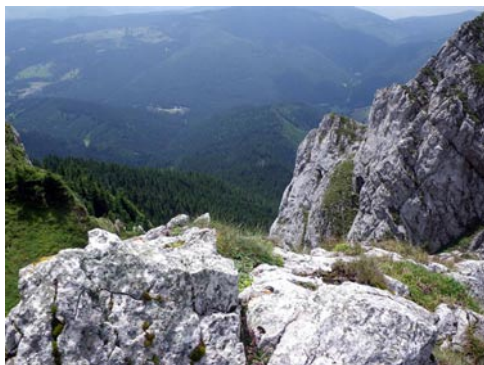
mint 90 méterrel följebb láttunk volna. Közben találkoztunk egy nagyobb túrázó csapattal, akik komoly csomagokkal kapaszkodtak fölfelé. Románok voltak, de néhányan beszéltek egy keveset magyarul. Lassan talán az erre megforduló románok is rájönnek, nem elég, hogy az erdélyi magyarok tudjanak románul, illene, hogy az erdélyi románok is tanuljanak, tanulhassanak magyarul – ahogy Dél-Tirolban természetes, hogy az osztrákok az iskolában tanulnak olaszul, az olaszok pedig németül.

Olt-bükk patak mentén

Rövidesen a Fehérmező legelői és esztenái tárultak ki előttünk. Ez utóbbiak egy része düledezik, ahogy a havasi állattartás is mind inkább visszaszorul. Nem úgy, mint Svájcban és Ausztriában, ahol ma is virágzik. Azt terveztük, hogy az Olt-bükk patak mentén fogunk visszatérni a Balánbányán hagyott autókhoz, mert a kék kereszt jelzés (a Vas-patak völgyében) jó két órás kerülőt jelentett volna, de a térképek sem jelzett, sem jelzetlen utat nem mutattak. A Küpü-forrástól induló árok egy járhatatlan szikla-zuhatag, de kissé északabbra piros négyszög jelzéseket találtunk. Később megtudtuk, hogy ezek nem útjelzések, hanem a Békás-Hagymás nemzeti park határát jelölik, de a lényeg, hogy egy pompás, régóta nem használt szekérúthoz vezettek, ahonnan időnként remek kilátás nyílt a fölöttünk magasodó sziklafalra és hegycsúcsokra.

Szépen el is vezetett az út az Olt-bükk patakhoz. A vízmásos ösvény a térképeken mint 125-ös számú út jelenik meg, de azon még egy szekér is nehezen tudna haladni. Mi viszont egy jó órai ereszkedés után elértük az Olt menti 125A földutat, s még egyszer visszaneztünk a Hagymás-hegység meredek sziklafalára. Innen már a széles pataknak látszó Olt mentén, a kiépítésre váró 125A úton gyalogoltunk Balánbánya felé, ahová egy újabb óra alatt, a víztározót, ezt a szép mesterséges tavat érintve, beértünk. Erdemes

Nagyhagymás kilátás az Olt völgy irányába

lenne jelzést festeni az Olt-bükk melletti útra, és általában elkelné néhány útjelző tábla a piros sáv kritikus pontjain. Egyelőre ez a nemzeti park valóban nem az emberekért, a turistákért jött létre.

Noha volt mit kipihennünk, de Szőcs Ernőéket csak nem hagyta nyugton, hogy kihagytuk a Nagy-Hagymás csúcsát. Ezért az Egyesekőt is megmászott hármas másnap reggel a Pongrác-tetőről indulva csak elérte a Nagy-Hagymás csúcsát, útközben a Csofronkát is megmászva, és Kovácpéter községen át, jó 40 kilométeres gyaloglás után ért vissza az EKE-táborba. Most már csak az van hátra, hogy egy télen visszatérjünk, és csak kipróbáljuk azt a gyönyörű katlant, lesídvé a Nagy-Hagymásról Háromkútra.

Jeszenszky Géza, MKE
Fotók: Kalmár Béla, MKE

Szja 1 %

Adófizető tagjainktól tisztelettel kérjük és egyben elvárjuk, hogy a személyi jövedelemadójuk 1%-ával szeretett egyesületünket támogassák. Kérjük buzdítsák családtagjaikat, barátaitak, ismerőseiket arra, hogy felajánlásait az Egyesületünk javára tegyék meg. *Adószámok:*

Magyarországi Kárpát Egyesület (MKE): 18036345-1-41, Kárpát Egyesület, Eger (KEE): 18584202-1-10, Pestkörnyéki Kárpát Egyesület (PKE): 18690651-1-13, Kárpát Egyesület Miskolc (KEM): 18442544-1-05.

Északi zöld kalandok: Salgó – Somoskő – (Medves helyett) határon túli zöld tan- ösvény

2010. április 10.

A tavaly októberre tervezett Somoskőújfalu – Medves túránkat egészen idáig fújta az orkán, de a kisbuszba beszálláskor úgy éreztük, igazán találhatott volna jobb időt is, mert minél közelebb kerültünk túránk kiindulópontjához, annál inkább gyűltek fejünk fölött a felhők. Kisbuszunkból kitekintve először két Kisterenyén csatlakozó túratársunkat: Dalmát és Pétert láttuk meg – akik közölték, hogy a medvesalji rokonság zuhogó esőt jelzett a vidékre, így ők inkább nem csatlakoznak – ezután az esőt néztük Salgótárján környékén, azután meg semmit, mert az özőnvíztől ki sem láttunk az ablakon.

Ez így ment egészen a kiszállás előtti öt percre. Miután minden száraz reményt feladva kikászálódunk az akkor éppen csöpögő esőbe, belomoltunk a közeli büfébe, és főlöttük az összes víztaszító alkalmatosságot – egyszer csak elállt az eső!

Virág – fű – fa a tavasszal és a jelzéssel együtt zöldült, így a „kissé” sáros úton 14 sártaposó vágott neki az újabb északi zöld kalandnak.

Első állomásunk a bányavasút alagútja volt, ahol meghúzódhattunk volna eső elől, de csak száraz fellegek tarták az égboltot. Az alagútba lépve szinte teljes sötétség borult ránk, néhány „oldalág” pedig vakon meredezett a homályban. Nosza, fejlámpák elő, és befordultunk az első oldalágba – még jó, hogy világított a lámpa, ugyanis csak kb. fél méter mély volt a fülke, jót csattantunk volna a kőfalon. Újra irányba álltunk, a túlsó kijáratnál hívogatóan integettek be a fenyőlombok. Mesebeli völgybe jutottunk: aki kerékpárral jár erre kevésbé sáros időben, szép úton haladhat, de csapatunkat várta a zöld út az innesső oldalon.

A zöld egyre inkább sáros barna színt öltött, főleg a nadrágunkon és a bakancsunkon, egészen a Salgóvár aljágáig, ahol egy sokjelű útelágazásnál a zöld jelzés teljesen beolvadt a környezetbe, olyannyira, hogy nyomát sem lertük. Szerencsére az elmúlt években

többször jártunk itt különböző túracapatokkal, így jelzés nélkül is megtaláltuk a várhoz vezető utat. Rövid erőgyűjtő uzsonnázás után huszáros rohammal főlzaladtunk a felső toronyig, váratlan lendületünkől a felhők is szétfutottak és kisütött a nap. Száraz esőkabátjaink elcsomagolása és rövid tájban gyönyörködés után megcélzottuk a szemben ránk tekintő Somoskő várát. A zöld jelzés továbbra is rejtve maradt, így a hegy aljában egy jelzetlen úton indultunk el – mint kiderült, megleltük azt az északi zöld szakaszt, amelyen idefelé kellett volna jönnünk. Kedves turistaút-karbantartók, ezen a kis szakaszon nincs egyetlen zöld jelzés sem! (szívesen felfestettük volna, de festék és ecset híján függőben maradt a felajánlásunk.)

Újrajártuk a szakaszt visszafelé, így a Salgót minden irányból körüljárva hamarosan leereszkedtünk a Dornyai turistaházhoz. Szomorúan konstatáltuk, hogy egyesületünk régi menedéke ebek harmincadjára jutott: a korábban itt építkező tulajdonos levonult a színtérről, betetőzött meztelen falakat hagyva maga után. Álltunk a szép tavaszi napsütésben, köröttünk mesebeli erdő, nagyrét és a „33. Kilián György úttörőcsapat” által foglalt forrás, csak ez a ház meredezett szomorúan. No, majd ha nyerünk a lottón...

Lottóhúzás este lesz, addig haza kell érnünk, így folytattuk utunkat Eresztvény felé. A zöld jelzés most már tartósan mellénk szegődött, így hamarosan a Madár-tanösvény parkjának kemény mellű nénijénél kötöttünk ki. A néni köszoborként találtaik a parkban, még mielőtt valaki rosszra gondolna (nevét egy korábbi túrán kapta csapatunktól, mikor is egyik eltévelyedett túratársunkat ugrattuk azzal, hogy mi csoda kemény mellű menyecskeréről maradt le).

Ismeretlen eredetű kőépítmény

Zoli utat mutat

Ezután az árvíz által megtépzott úton átkelve újabb rövid pihenő következett, melynek napirendi pontjai: 1. harcedzett ifjaink megrohamozták a közeli játszóteret, 2. helyi lakos megrökönyödése a látottakon, 3. helyi lakos megnyugtatása, hogy nem tesszük tönkre a játékokat, 4. uzsonna (ezt többnyire a felnőttek követték el), 5. a játszótér melletti hatalmas kőépítmény rendeltetésének kitalálása. – No, ez utóbbi sikertelenül zárult, pedig nem először álltunk a „valami” előtt, de 2006 óta nem jöttünk rá, mi ez. (kép mellékelve, lehet találgatni.)

Továbbhaladtunk, hamarosan a somoskői vár mutatott irányt, és nagy költőnk, Petőfi lábnymán jártunk. Rövid kitérével meglátogattuk a róla elnevezett forrást is, és egy hatalmas fűzfán tartottunk rövid fára mászó terepgyakorlatot. Végül Zoli segéd-túrazvezetőnk egy petrencerúddal irányt mutatva indította útnak a kissé szétszaladt társaságot. Somoskő határában egy vízfolyással együtt beereszkedtünk a faluba, a büfében feltöltöttük elemőzsiakészletünket, valamint pecséttel az Északi zöld füzetünket, aztán következett az újabb várhódítás. Hódítókknak állított akadályok: 1. meredeken emelkedő a falusi utca, időnként lezúduló szembe jövő gépkocsikkal – ezt hamar leküzdöttük. 2. tüneményes látványok a vár aljában, mint Petőfi-kunyhó, trianoni harang (1924-ig a falu is Csehszlovákiába száműzetett, nem csak a vár), fából faragott vár-makettek kiállítása – ezeket figyelmesen tanulmányoztuk. 3. elrejtett mosdó – felfelé menet úttól jobbra a vár alatt. 4. országhatár drótkerítéssel, kapuval – Schengennek hála, ezen már szabad volt az átjárás.

Újabb várhódításunk alkalmával már nem tudtunk körbenézni a tájon: a Mátra ködbe veszett, a Karancson

zuhogott az eső, a Medves fölött emellett még villámlott és dörgött is. Öt kilométeres körzetben mindenütt leszakadt az ég, csak mi maradtunk szárazon. A váralján uzsonnaszünetet tartottunk, de csak a mi gyomrunk lett tele, a felhők nem ürültek ki. A zivataros Medvest okosabb volt elkerülni, ezért – hogy hűek maradjunk a zöld jelzéshez – az Északi zöld helyett átváltottunk a felvidéki (szlovák) zöldre, amely a vár északi oldala alatti bazaltömléstől induló szépen járható, mutatós tanösvényt rejt magában. A napsütéses időjárás is hű maradt hozzánk, így bátran mondhatjuk: nem bántuk meg döntésünket.

A szépen ívelt bazaltorgonáktól a hegyoldal kőtegerén át némi bokarengéssel másztunk le a Bukovinka-patak völgyébe. A nevezetes élőhelyeket táblák jelezték hosszas szlovák szöveggel, de a táblaállítók sejtették, hogy a szlovákkal „csehül állunk”, ezért röviden mindent kiírtak magyarul is. A völgyben talákoztunk egy „Pozor!” feliratú táblával is, de ezen is feltüntették magyarul, hogy „Vigyázat, államhatár”. Hát vigyázzon az államhatár, mi jövünk! Valószínűleg itt lógott be Sztálin hüvelykujja a térképhez a határ megrajzolásakor, mert egy teljesen értelmetlen kitérőre kerülgöttünk, néha azon is elgondolkodva, hogy most éppen melyik államban is vagyunk, míg a közeli Krúdy-forrásnál a „Pramen Krúdy” felirat el nem igazított. Vajon a szlovákok tudják, ki volt Krúdy Gyula?

Töprengésre nem sok idő maradt, mivel egy szalamandra éppen akkor tért a közeli tavacskából az erdei pihenőhelyére, és ezt sürgősen meg kellett örökíteni. Szépen kiépített tőrendszer mellett sétáltunk el a tanösvény végén található játszótérig és fogadóépületig. Míg ifjaink és ifjú lelkületű felnőtteink hintáztak egyet, túrazvezetőnk megpróbált egy másik visszafelé vezető utat találni. Valahol biztosan volt ilyen, de az alkonyatban inkább nem kísérletezett, hanem a szalamandrák övezte, bejárt úton vezette vissza a csapatot Somoskőre.

Némi csepergő eső kísérletében kisbuszra pattantunk, és hálát adtunk az égieknek a szinte csodaszámba menő esőmentes övezetért.

Résztevők: Birtalan Klára, Hegedűs Irénke, Hegedűs Krisztián, Hamara Andrea, Kertes Balázs, Kertes József, Kutsera Imre, Kutseráné Edit, Kutsera Kristóf, Magyar Zoltán, Majer Zsuzsanna, Szabó László Laci-*apu*, Szabóné Berger Ildikó, ifj. Szabó László.

Burda (Helembai) – hegység

2010. május 1.

Ifjúságunk nekiveselkedett, hogy kipróbáljuk magunkat a Burda-hegységben megeendő 20 km-es, PKE által meghirdetett teljesítménytúrán. Mivel a túra hivatalos napján egyéb elfoglaltságaink megakadályozták a részvételt, így csak magunk indultunk neki a hegyeknek. A pestszentimrei szekcióhoz az Árpád hídnál Dezsény Zoltán és fia, András, Esztergomban Gyurka Botond és lánya, Noémi csatlakozott. Miután a Duna innenső partján egymásra leltünk, határt léptünk a Mária Valéria hídon, hogy Párkányban ismerkedjünk a szlovák nyelv rejtelmeivel. Szerencsére sok mindent kiírtak magyarul is, különben maradtak volna a rejtelmek. Ört állni sem akartunk (mint mesékben), de a főtéri tízóraízás a fagyjárás akrobatikus fagy-adagolási technikájának jóvoltából kissé hosszabb lett a tervezettnél. A mutatvány láttán szóhoz sem jutottunk (szlovákul nehéz is lett volna, az árus nem beszélt magyarul), és az is sorba állt fagyíért, akinek ez addig eszébe sem jutott.

Uzsonnázás után Botond elvezetett bennünket a párkányi világháborús emlékműhöz, ahol hamar kiderült a város nemzetiségi összetétele, az áldozatok neve nagyrészt magyar volt.

A hideg április után jólesett a napsütés, bár a hosszas Duna-gáton gyaloglás végére már kívántunk volna némi árnyékot. Túravezetőnk azzal biztatta a csapatot, hogy a Garam-híd után Kövesden lesz egy jó kis kocsmá, de a távolban feltűnt híd felé közeledve kiderült róla, hogy ez még csak a vasúti híd, így lelombozódva tovább tapostuk a gátat. A – hál’ Istennek már közeli – közúti híd alatt horgászok álldogáltak a Garam közepén, egy szárazulaton kapásra várva, így „kapásfigyelés” címszó alatt lerogytunk a part menti fák árnyékába ebédelni. Néhány bátor túratársunk bakancsot ledobva lábat áztatott a sekély vízben, úgy látszik, ezzel veszélyeztették a halakat, mert a két horgász kigázolt a vízből, és eltűnt a gát mögött. További kapásfigyelésünk okafogyottá, időnk pedig fogyóvá vált, így kicsit gyorsítva a tempón hamarosan valóban megérkeztünk a garamkövesdi kocsmához. Itt már csak rövid pihenőt tartottunk, megmelegedett, illetve elfogyott italkészletünket töltöttük újra, és örülünk,

hogy végre erdővel borított hegyeket látunk magunk előtt. Kissé bizonytalanul kikecmeregünk a faluból. Túravezetőnk egyszer járt itt, és arra a pincére emlékezett, amely mellett elindul az út a hegyre, de ki gondolta volna, hogy ennyi pince van egy faluban. Közben megtekintettünk egy magyar millenniumi emlék kopjafát, a templomot, a hosszú pincesorost, és a falu végén megleltük a jelzett turistautat is.

No, aki hegyekre vágott, most aztán megkapta! A túra összes szintkülönbségét a falu és a hegytető közé gyűjtötte össze a Teremtő, vagy a hegyképző erők, a mászás közbeni nagy lihegésben nem nyitottunk világnézetit vitát. Mire elértük a hegytetőt, még a nap is hűgütő tűzött a fejünkre, cserébe viszont csodálatos látvány kárpótolt: sziklás meredély szakadt le alattunk, a hegyek lábánál méltósággal folyt a Duna, szemben Esztergom és a környező hegyek látképe, körülöttünk érdekes sziklaképződmények színes moha- és zuzmófoltokkal, tavaszi virágok, szikrázó napsütés – ezért érdemes volt felmászni ide!

Tovább sétáltunk a meredély szélén, a látvány kedvéért Edit túratársunk még erős tériszonyát is legyőzte, harcedzett ifjaink szinte repkedtek a sziklálakon. A meredély túlsó végén búcsúzóul még egy uzsonnaszünettel hosszabbítottuk meg a bámészkodást. Itt már ráfért a csapatra egy hosszabb pihenő, a szerencsésebbek csak fáradtak voltak, de egyesek lábfájásra, túravezetőnk pedig fej- és gyomorfájásra panaszkodott. Ilyen „sebesülésekkel” már láttuk, hogy a szintidőt nem tudjuk tartani. De ez nem szegte kedvünket, haladtunk tovább.

A hegytetőn folytatódott utunk, szélfútta, göcsörtös fák adtak árnyékot fejünk fölé és szép rajzolatot az

erdőnek. Egy vadetető hely után hosszas betonút-taposás következett, amely körülményt ki-ki csendben vagy szentséggel vett tudomásul. A hangoskodók jutalma egy egész muflonnyáj megriasztása lett: ahogy araszoltunk a ritkás erdőben, valaki felkiáltott: ott egy állat!... még egy!... Mire közelben tartózkodók oda sereglettek, megindult az egész hegyoldal! Amíg meg nem mozdultak, észre sem vettük a muflonokat, pedig lombtalan, ritka erdőben feküdtek tőlünk 20-30 méterre. Az elől haladók sem láttak semmit, az utóvéd elől sajnos elfutott a nyáj, mi pedig hatásos tapasztalatot szereztünk a rejtőszínekről.

Folytattuk az aszfalttaposást egészen az Ipoly (Ipel) turistaházig. A szép környezetben álló, jó állapotú ház sajnos zárva van, de a mellette álló rönkpadokon letelepedtünk uzsonnázni. Még ép lábú ifjaink futó- és ugrógyakorlatokat is rendeztek a réten. Szerencsére az utóbbi években kiadott magyar térképeken a terep nem ér véget a magyar határnál (régén fehér szín jelölte terra incognita-ként a határmenti helyeket), így a Börzsöny-térkép szélén megszemlélhettük, merre is jártunk. Botond javasolta a szabásmintáiról híres „Burda” megnevezés helyett a „Helembai-hegység” nevet a tájegységnek, amit örömezt el is fogadtunk, reméljük, a térképészek is egyetértenek velünk egyszer.

A pihenő után hosszas ereszkedés következett. A nap melege már nem volt bántó, egyébként is sűrű erdőben, vízmosások mentén haladtunk lefelé. Egy-két első túrázónak megtetszett valamilyen hagymás növény, de sikeresen lebeszéltek arról, hogy hazavigyenek belőle néhány tövet – az otthoni kertben úgysem élne meg. Túravezetőnk elve, hogy ki-ki lak-

jék házában, még ha „csak” egy növény is az illető.

Hamarosan emberlakta vidék közeledett, ezt valamilyen ipari tevékenység rozdás maradványai-ból következtettük ki, majd néhány legelésző tehén mellett megérkeztünk Helembára. Végighaladtunk a falun, megsodáltuk a gyönyörű löszfalba vájt pince-sorát, majd mosdós kiterőt tettünk a falu kocsmájába. A teljesítménytúra szintidejét már rég elhagytuk valahol, igekezniünk kellett volna, de túravezetőnk gyomorbántalmai kissé meghosszabbították a várakozást. Botond kihasználta az alkalmat, és több fotót készített a többnyire magyarok lakta faluban.

Innentől több út vezetett az Ipoly torkolatához. Zoli segéd-túravezetőnk már többször járt erre, javaslatára a legrövidebb úton kimentünk a vasúthoz, majd a síneket követve haladtunk az Ipoly-híd és a túloldalán álló Szob vasútállomás felé.

Bár itt már egyenes volt a terep, a csapatot a láb- és gyomorpanaszok is hátráltatták. Lehet, hogy az Ipoly-gáton rövidebb volt az út, bár ahhoz a faluban kellett volna tovább haladnunk, ezt már nem tudtuk lemérni.

Túravezetőnk úgy tudta: kerek órákor kell a szobi vasútállomásra érkeznünk, elérjük a pesti vonatot, de a pontos indulási idő jelen állapotában nem jutott eszébe, az erről szóló feljegyzést pedig otthon hagyta. A kerek óra stimmel, de a vonat később indult néhány perccel, ha gyorsítunk, akkor el is érjük. Ez a teljesítmény csak előhadunknak, Botondnak és Noéminak sikerült. Hősiesen visszatartották a vonatot, amíg csak lehetett, és üzentek is a csapatnak, hogy siessünk, de a fenti egészségügyi problémák miatt már nem tudtunk gyorsítani. A vonat indulásakor még egy egész határ választott el bennünket, így messziről búcsút intettünk győztes túratársainknak, és megvártuk a következő vonatot.

Mint kiderült, a gyors haladás nem az erősségünk, a szintidővel még köszönőviszonyba sem kerültünk, de nem bántuk meg, hogy erre jártunk.

Részvevők: *Dezsény András, Dezsény Zoltán, Gyurka Botond, Gyurka Noémi, Hegedűsné Irénke, Hegedűs Krisztián, Hegedűs Nauzika, Kutséra Imre, Kutseráné Edit, Kutséra Kristóf, Magyar Zoltán, Major Zsuzsanna, Oláh Renátó, Róthné Katalin, Róth Sándor, Tatler Levente.*

Ócsai kerékpáros kalandozás Műemlék pincesor – templom és Ófalu – láperdei tanösvény

2010. június 12.

Ifjúságunk időnként már túlságosan vállalkozó kedvről híres: lehet, hogy kerékpár helyett ladikon kellett volna az ócsai lápba mennünk, főleg azután, hogy a sorozatos esőzések (és lápdagadás) miatt kétszer is halasztottuk a túra időpontját. De június 12-re végre kisütött a nap, így mindjárt 38 fokos hőségben hűsíthettük magunkat a menetszéllel.

Pestszentmirei központjából tíz bátor vállalkozó vágott neki, még a reggel hűvösebben. Végigkerekeltünk Pestszentimrén, a vele összenőtt Gyálon, és alig vártuk, hogy végre kikeveredjünk a lakott területről. Ez eltartott majd' egy óráig, alaposan felmelegedtünk, így a városhatár büféjénél tízóraiztunk és feltöltöttük magunkat hideg italokkal, aztán Istennek ajánlottuk lelkünket: irány az országot.

Szerencsénkre, a menetszél valóban hűsített, a forgalom csekély volt, és néha erdők árnyán tudtunk haladni, vagy szép kilátás nyílt a földekre és a környező tájra. Útközben egyszeri megállást terveztünk, de az utunkba eső vendéglátóhelyek zárva voltak vagy megszűntek, így az egyetlen útkereszteződésnél tartottunk pihenőt az árokparton. Kicsit odább katonai gyakorlóterep kínálta magát, de ezt most nem vettük igénybe, pedig volt még szufia a társaságban: a pihenő végeztével úgy pattantunk nyeregbe, hogy túraveztőnknek még a hátizsákját sem volt ideje fölkapni magára, azt úgy hozták utána. A csomagot természetesen rövid idő alatt párosítottuk gazdájával, aztán Ócsáig meg sem álltunk.

Összesen kb. 20 kilométernyi tekerés után beértünk a városba, ismét rövid büfés kitérő következett, majd a műemlék pincesor felé vettük utunkat. A régi Duna-ártéri magaslaton az Árpád-kor óta szőlőt termesztenek, és a láp megvédte a lakókat a tatár-török támadások elől is. A nádtetes, archaikus pincék csodálatos látványt nyújtanak a homokháton, és abban a szerencsében részesültünk, hogy az egyik gazda meghívott a saját pincéje megtekintésére. Az egyetlen nemes penészlel borított pincébe nyertünk bejutást

(a többi száraz), mivel itt a pince mellett egy mély kút van, ami biztosította a megfelelő nedvességet és hőmérsékletet. Óvatosan bort kóstoltunk – természetesen csak a felnőttek és csak egy pohárával – a többit inkább hazavittük üvegekben.

Kerekeltünk egyet a pincesoron, aztán irány a város! Néha ugyan toltuk a biciklit a mély homok miatt, de cserébe hamarosan a hatalmas Árpád-kori templomban gyönyörködhettünk és hűsölhettünk. A jelenleg református templom hasonlít a jákíra, két hatalmas tornyával, román – korai gót stílusával, falal körbevett erősség. A törökök sem rombolták le, mivel az építkezéshez használt kőveket aligha tudták volna újból beszerezni a mocsár közepén, így inkább megbecsülték az épületet és Allahot tisztelték benne. Egyik-másik sarokkővet még kardok élesítésére is használták, a kopások szemmel láthatóak.

A templom külső-belső megtekintése után hosszasan hűsöltünk a fák árnyékában, majd elsétáltunk a szomszédos Ófalu (falumúzeum) régi parasztházaihoz. Szívesen kikerekeltünk volna a település másik végében található madárvártára is, de mivel a madarak ilyenkor megülnek a fészken és költenek, nem láttunk volna semmit. A gondnok tavaszi hajnali időpontot javasolt, ami elég nehezen hozható össze kerékpárral. Egy helyi lakos szerint pedig az esőzések miatt víz alatt állt várta körüli nádas, így ezt a túracélpontot kihagytuk, és nekiindultunk a lápnak a Selyemré felé.

Ritka forgalmú országúton kerekeltünk az ócsai rétek-erdők mentén, míg egy kanyar után egyszer csak jobbra-balra vízben állt az erdő, csak az út emelkedett ki a mocsárból. Megérkeztünk a tanösvény elejére, leszálltunk a bicajról, belesüllyedtünk a sárba

és megtámadott egy hatalmas mocsári szúnyoghad. Rögtön lett keletje az összes szúnyogűző varázsszernek. Némi bizalomra adott okot, hogy más emberek is máskéáltak a tanösvényen, igaz, gumicsizmában és nyakig sárosan. Azért nem adtuk fel, kerekeinket tolvá, közben szúnyogokat hessegetve elindultunk, de rövidesen olyan áthatolhatatlan sár fogadott (ugyan mire számítottunk egy lép közepén?), hogy visszafordultunk. Talán gyalog át lehetett volna gázolni, de bicajjal lehetetlen volt. Azért az alattunk ingadozó lápot megtapasztalhattuk, láthattuk, mi a láperdő, és az állatvilágból legalábbis a szúnyogok elég alaposan bemutatkoztak.

A távolságok nagyok ahhoz, hogy gyalog be lehessen járni Ócsa és környéke minden nevezetességét: a pincesor, a templom az Ófaluval, a madárvárta és a lápi tanösvény a város négy különböző végében van, egymástól is több kilométernyi távolságban, ezért választottuk a kerékpárt. De azzal – mint megtapasztaltuk – csak csontszáraz időben járható a tanösvény, nincs kerékpár-őrző, vagy ladikra-cserélő hely, így vé-

gül visszaindultunk a vasútállomásra. A városban már nagyon forrón tűzött ránk a délutáni nap, így az útba eső cukrárszádban még egy jó adag fagyival is lehűtöttük magunkat a vonat indulása előtt.

Az állomáson leolvastuk egyetlen kilométeróránkat: csak Ócsa környékén sikerült még vagy 15 kilométert hozzátekerni az ideérkezés kb. 20 kilométeréhez, ami a 38 fokos melegben nem kis teljesítmény volt a csapat részéről. És még nem tudtuk, hogy most jön a java! A modern Siemens-vonatban ugyanis nem működött a légkondi, és az ablakokat sem lehetett kinyitni, így hazafelé még szaunáztunk egyet.

A vonatról leszállva, alaposan leizzadva, de élményekkel gazdagon hazagurultunk.

Résztevők: *Balogh Tamás, Birtalan Klára, Diós Zsófia, Diós Péter, Magyar Zoltán, Majer Zsuzsanna, Pető Szabolcs, Szabó László Laciapu, Szabóné Berger Ildikó, ifj. Szabó László.*

Majer Zsuzsanna, MKE

Talákoztunk a Mikulással!

A Kárpát Egyesület, az Egri erdőszettel együttműködve idén is szervezett Mikulás-túrát kicsiknek és nagyoknak december 4-én, szombaton a Berva-völgyben.

Immár 10 éve, hogy egyesületünk megszervezi a találkozást a Mikulással. Ezúttal is az Egerhez közeli berva-völgyi Lesrét volt a randevú helyszíne. A bátrabbak hagyományosan túrával érthettek a helyszínre, míg a nagyon fiatal Mikulás-rajongókat szállító gépkocsik előtt az erdőszet ezen a napon megnyitotta az ide vezető utat.

A késő délutánba nyúló programon mintegy száz gyermeknek és szüleinek sikerült örömet szereznie a Mikulásnak! A krampuszok sem tétlenkedtek, hisz folyamatosan sütötték a szalonát, főzték a teát, melegítették a jófajta ostorosi rizlinget.

Ezúttal is köszönjük az egri erdőszet segítségét a program megszervezéséhez.

Köves Gyula, KEE

MKE turistaház

Örömmel jelentem, hogy ismét van saját turistaházunk, ha egyelőre ideiglenes jelleggel is. 2010. december 1-vel az MKE a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt-től 90 napi, meghosszabbítható bérleti szerződéssel birtokba vette a Királyréttől északkeletre 4-km-re, Diósjenő közigazgatási területén, a Szén-patak völgyében 405 m tszf. magasságban fekvő (korábbi nevén Spartacus, új nevén „Kárpátok”) turistaházat. A tulajdonos Magyar Állam a házat a

jövőben is elsősorban a gyalogos („bakancsos”) turizmus szolgálatában álló, nem kereskedelmi jellegű „C kategóriájú hegyi kulcsosház”-ként kívánja működtetni. Ezért jó esélyünk van, hogy a ház tartósan egyesületünk kezelésében marad – amennyiben képesek vagyunk ezt jól működtetni.

A két épületből álló, összesen 190 m² alapterületű létesítmény ép, a tetőzeten kisebb javítások szükségesek. A vaságyak jó állapotban, rajtuk nem szennyezett és nem dohos matrac van. A házban 33 fekhely áll a turisták rendelkezésére. Konyha, fürdőszoba, ebédlő, raktár egészíti ki. Aggregátor révén a házban villanyvilágítás biztosítható, a bővízü kútból pedig vízvezeték adja a vizet. A vízmelegítés és a ház fűtése cserépkályhák, illetve egy kazán révén biztosítható. Akik látták a tavasszal, tudják, milyen remek a táj, de télen a zuhatagos, részben befagyott patak mellett lakni, sível járni be a környéket, egészen különleges élmény. Az épület „lelakott”, de használható állapotban van, munkával és kisebb befektetéssel még lakályosabbá tehető.

November 27-28-án a Sí Osztály tagjai a házat kitararították. A villanyvilágítás működtethető, de a vízvezeték a fagyveszély miatt egyelőre nem helyezték üzembe. Friss vizet a patakából vagy a szemközti Gyopáros-forrásból lehet venni, az ivóvizet célszerű kiszállítani. Az illemhely külön épületben, illetve ha működni fog a vízvezeték, akkor a fürdőszoba mellett. Egyelőre ágynemű nincs, mindenki saját hálózsákjában alszik.

A házat egyelőre felújítási célból lehet látogatni. A ház gondnoka Mályi József tagtársunk (30 394-4715), a foglalásokat Tényi György (tenyi.gyorgy@chello.hu, tel. 30 907-9698) tartja nyilván. A házirendet egri tag-egyesületünkől vettük át.

Egyesületi házatavatást tartunk 2011. jan. 15-16-én, febr. 12-én pedig „100 éves a börszönyi sísport” néven nyilvánosan meghirdetett sítúrát rendezünk a Királyrét – Magas Tax – Oltárkő – Csóványos – Nyír-réti kastélyrom – Foltánkereszt – Kárpátok-kulcsosház útvonalon. Az út gyalogosan, illetve hótáppal is teljesíthető. (A pontos részleteket később ismertetjük.)